

К.е.н., доцент А.В. ДМИТРЕНКО

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ОБЛІК СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВНИЦТВІ

Автором статті розглянуто проблемне на сьогодні питання з обліку витрат на виконання будівельно-монтажних робіт та калькулювання будівельної продукції в умовах здійснення спільної діяльності за договором про спільну діяльність.

Ключові слова: облік, спільна діяльність, спільне підприємство, витрати, калькулювання, інвестиції, будівельно-монтажні роботи.

I. Вступ. Сучасна економіка – це комплекс наукових і практичних знань про основи створення, функціонування й розвиток підприємства (виробництва), окремої галузі і народного господарства.

Економічні процеси в суспільстві нерозривно пов'язані з розвитком різноманітних форм підприємницької діяльності, які, у свою чергу, відображають зміни у факторах структури виробництва, техніці і технології, споживацьких тенденціях, громадському настрої і державній політиці. На одну з лідируючих позицій виходить спільна діяльність, де переплітаються економіка і політика, комерція і дипломатія, наукові дослідження та промислові розробки, торгівля й операції в кредитно-фінансовій політиці.

Сфера спільної діяльності дуже широка й охоплює передвиробничу стадію (науково-дослідні й дослідно-конструкторські роботи, попередні інформаційно-консалтингові послуги), власне процес виробництва товарів, їх збут, а також післяпродажне обслуговування складних технічних виробів, співробітництво в галузі фінансів, страхування, будівництва, транспорту, туризму та ін.

Будівництво – одна з провідних галузей матеріального виробництва.

З економічної та бухгалтерської точки зору воно має ряд особливостей, що створили необхідність нестандартних облікових процедур. Особливій галузі, звичайно, необхідні і особливі правила обліку. Тому існують нормативні

документи, що регламентують облік операцій на підприємствах будівельної галузі. На сьогодні ці документи потребують детальної обробки. Це зумовлюється тим, що з використанням цих документів виникає ряд питань з обліку операцій будівельних організацій.

В системі управління виробництвом чільне місце посідає облік витрат на виробництво та аналіз собівартості будівельної продукції, за допомогою яких здійснюється контроль за ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Саме вирішення даного питання визначає **актуальність** теми статі.

Основним **проблемним** питанням в статті є дослідження та удосконалення обліку витрат на виконання будівельно-монтажних робіт та калькулювання будівельної продукції при виконанні таких робіт за договором про спільну діяльність.

Дослідженнями визначеного проблемного питання займалася численна кількість вчених, а саме: Уманців Г., Лисенко О. [3], Журавель Г.П., Крупка Я.Д., Палюх М.С., Гуцай люк Л.О., Фаріон Т.І. [4], Куцигіна О.А. [5], Ляпунова Г.П., Чернорез О.В. [6], Зенкина М.В. [7].

Метою написання статті є удосконалення обліку спільної діяльності в будівництві.

II. Постановка завдання.

Завданнями, які стоять перед автором статті є: розгляд нормативно-правової бази, що регламентує спільну діяльність в Україні; розгляд спільної діяльності за досліджуваним регіоном; визначення особливостей здійснення спільної діяльності у будівництві; удосконалення калькулювання будівельної продукції в умовах виконання будівельних робіт за договором про спільну діяльність.

III. Результати.

Згідно зі статтею 1130 Цивільного кодексу України за договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язані спільно діяти без створення

юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законові [1].
Спільна діяльність може здійснюватися на основі об'єднання внесків учасників (просте товариство) або без об'єднання внесків учасників.

Більше того, виходячи з наведеного визначення СД можна поділити:

- на підприємницьку (тобто спрямовану на отримання прибутку сторонами);
- непідприємницьку (спрямовану на інші цілі, не пов'язані з отриманням прибутку, наприклад благодійну, наукову, освітню, просвітницьку тощо).

Поряд із Цивільним кодексом України методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації, операції із спільної діяльності та розкриття її у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» (далі – П(С)БО 12). Пункт 3 цього стандарту надає таке визначення СД: спільна діяльність – господарська діяльність зі створення або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними [2].

Фінансові інвестиції у СД із створенням юридичної особи (спільного підприємства) його учасниками обліковуються за методом участі в капіталі на останній день місяця, в якому вони стали контрольними. Усі інші учасники СД відображають фінансові інвестиції у СД згідно з порядком, викладеним у пунктах 8 і 9 П(С)БО 12.

За формою власності ресурсів інвестування українські науковці виділяють спільні інвестиції, що здійснюються громадянами та юридичними особами України та інших держав.

Довгострокові інвестиції поділяють на: інвестиції у спільну діяльність зі створенням юридичної особи контрольними учасниками.

До інших поточних фінансових інвестицій відносять: інвестиції у спільну діяльність, які придбані і утримуються з метою їх подальшого продажу протягом 12 місяців [3].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держава.

Інвестиційна діяльність на території України відбувається у такому вигляді:

- створення спільних підприємств іноземних інвесторів з українськими юридичними і фізичними особами;
- співпраця на підставі договорів про спільну діяльність із суб'єктами господарської діяльності України без створення юридичної особи [8].

Оскільки розгляд практичного досвіду діяльності спільних підприємств (далі – СП) здійснюється за даними діяльності СП Полтавської області, то доречним буде розглянути інформацію стосовно прямих інвестицій у Полтавську область за рядом зарубіжних країн (табл. 1).

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в область на 01.01.2010р.	Обсяги прямих інвестицій (млн.дол.США)	У % до підсумку
Всього	531,4	100,0
Швейцарія	221,7	41,7
Російська Федерація	119,4	22,5
Сполучене Королівство	71,2	13,4
Кіпр	36,2	6,8
Нідерланди	20,1	3,8
Сполучені Штати Америки	19,5	3,7
Інші країни	43,3	8,1

Дані наведено наростаючим підсумком з початку інвестування.

Перелік країн визначено, виходячи з найбільших обсягів інвестицій, що здійснені в економіку області.

Розглянемо кількість таких підприємств за галузями економіки та організаційно-правовими формами господарювання станом на 1 січня 2010 року (дані наведено наростаючим підсумком з початку створення СП).

Статистика СП в Полтавській області наступна:

Всього — 164:

добувна промисловість — 1;

переробна промисловість — 25;

будівництво — 5;

торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку — 34;

діяльність готелів та ресторанів — 4;

діяльність транспорту та зв'язку — 7;

операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям — 12;

освіта — 1;

охорона здоров'я та надання соціальної допомоги — 1;

надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту — 3.

Отже, з статистичних даних бачимо, що найбільша кількість СП займається торгівельною діяльністю, ремонтом автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку та будівництвом.

Поряд з будівельними спільними підприємствами функціонує численна кількість будівельних організацій, які виконують будівельні роботи разом з іншими будівельними підприємствами або підприємцями-фізичними особами за договором про спільну діяльність. Така спільна діяльність зумовлює певні складності в обліку витрат на виконання будівельно-монтажних робіт та калькулюванні будівельної продукції. Тому, з метою покращення управління витратами у будівництві пропонується схема калькулювання продукції будівництва за договором про спільну діяльність в розрізі конкретного виду робіт в межах окремої ділянки.

Оскільки центри відповідальності витрат уключають інформацію по підрозділу, в цьому випадку – дільниці, та по окремих виробках (в будівництві – обсягах виконаних робіт), то результат діяльності центру відповідальності витрат можна зобразити за допомогою наступної таблиці, в якій указуються, крім вищезазначеної інформації, витрати на калькулювання певних видів робіт (табл.2).

Таблиця 2

Калькулювання собівартості видів будівельних робіт за центрами відповідальності

Центр відповідальності, виконувані роботи на будівельному підприємстві та статті калькулювання	
Дільниця 1	
Робота А	1. Матеріальні витрати
	2. Будівельні конструкції
	3. Транспортно-заготівельні витрати
	4. Амортизаційні відрахування
	5. Витрати на оплату праці
	6. Відрахування на соціальні заходи
	7. Витрати на експлуатацію й утримання будівельних машин і механізмів (залучені)
	8. Інші прямі витрати
	9. Загальновиробничі витрати (загальнодільничні витрати та витрати на утримання й експлуатацію будівельних машин і механізмів (власні), а також адміністративні витрати, які пов'язані з договором підряду)
	Собівартість БМР (А)
	...
	Собівартість продукції дільниці 1

Дільниця 2	
...	
Робота М	1. Матеріальні витрати
	2. Будівельні конструкції
	3. Транспортно-заготівельні витрати
	4. Амортизаційні відрахування
	5. Витрати на оплату праці
	6. Відрахування на соціальні заходи
	7. Витрати на експлуатацію й утримання будівельних машин і механізмів (залучені)
	8. Інші прямі витрати
	9. Загальновиробничі витрати (загальнодільничі витрати та витрати на утримання й експлуатацію будівельних машин і механізмів (власні), а також адміністративні витрати, які пов'язані з договором підряду).
	Собівартість БМР (М)
	Собівартість продукції дільниці 2
...	
	Собівартість будівельної продукції по підприємству

IV. Висновки. З вищерозглянутого можна зробити наступні **висновок**. За запропонованою схемою калькулювання собівартості окремих видів будівельної продукції (робіт) можна скалькулювати собівартість по окремому виду робіт за всіма дільницями підприємства (при виконанні одного виду будівельних робіт) та собівартість виду робіт по окремому центру відповідальності, враховуючи прямі й непрямі витрати, понесені на їх виконання при виконанні таких робіт різними підприємствами на одному будівельному майданчику.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 за № 91, зі змінами та доповненнями від 23.05.2003 за № 363.
3. Уманців Г., Лисенко О. Вкладай у папірці. Що таке фінансові інвестиції, їх види, класифікація та первісна оцінка// Дебет-Кредит. – 2001. - № 23. – С. 18-21.
4. Журавель Г.П., Крупка Я.Д., Палюх М.С., Гуцай люк Л.О., Фаріон Т.І. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 449 с.
5. Куцыгіна О.А. Управление затратами на предприятиях.– Воронежский государственный архитектурно-строительный университет.– Воронеж; 2001.– 84 с.
6. Ляпунова Г.П., Чернорез Е.В. Управление затратами.– Спб ГИЭУ, 2001. – 99 с.
- 7.Зенкина М.В. Формирование системы управления затратами на производство строительных работ. – Спб; Издательство СПб – УЭФ, 2001. – 196 с.
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Затв. наказом Верховної Ради України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ.

Аннотация

Автором статьи рассмотрен проблемный на сегодня вопрос из учета расходов на выполнение строительно-монтажных работ и калькулирования строительной продукции в условиях осуществления совместной деятельности по договору о совместной деятельности.

Annotation

The author of the article is consider a problem for today question from the account of charges on implementation of buildings and installation works and calculation of build products in the conditions of realization of joint activity by agreement about joint activity.

